

Rahvusvaheline maksukeskkond

Rahvusvaheline maksupoliitika on aastaid keskendunud piiriülese topeltmaksustamise vältimisele (näiteks **OECD mudelmaksuleping** ning Euroopa Liidu (EL) **eri liikmesriikide ema- ja tütarettevõtjate direktiiv** dividendide maksustamise kohta).

G20 algatusel ning OECD juhtimisel toimus fundamentaalne muutus mõtlemises 2013. aastal, kui käivitati rahvusvaheline **maksubaasi õõnestamise ja kasumi nihutamise vastane projekt** (ingl *Base Erosion and Profit Shifting*, BEPS), millega on liitunud üle 135 riigi ja jurisdiktsiooni.

Esimene rahvusvahelist lähenemist kande muudatus toimus viidatud ELi ema- ja tütarettevõtjate direktiivis, kuhu 2015. aastal lisati üldine kuritarvituste vastane säte. Selle kohaselt on liikmesriikidel keelatud võimaldada direktiivis sätestatud soodustusi skeemi või skeemide ahela puhul, mis ei ole kõiki asjasse puutuvaid fakte ja asjaolusid arvesse võttes tegelik, kuna selle peamine eesmärk või üks peamisi eesmärke on saada maksueelis, mis on vastuolus direktiivi sisu või eesmärgiga. Eestis võeti antud muudatus 2016. aastal üle TuMS § 50 täiendamisega **lõikega 1⁴**.

Aastal 2016 lepidi ELis kokku **äriühingu tulumaksu vältimise vastases direktiivis** (ingl *Anti-Tax Avoidance Directive*, ATAD), mille **artikkel 6** laiendas üldise kuritarvituste vastase sätte dividendidelt kõigile äriühingu tulumaksu aspektidele. Selle kohaselt on liikmesriikidel keelatud võtta arvesse skeeme või skeemide ahelat, mis, olles loodud põhieesmärgiga või ühe põhieesmärgiga saada maksueelis, mis on vastuolus kohaldatava maksuõiguse sisu või eesmärgiga, ei ole kõiki asjasse puutuvaid fakte ja asjaolusid arvesse võttes tegelik. Eestil oli kohustus nimetatud säte riigisisesele õigusesse üle võtta 2018. aasta lõpuks.

2016. aastal lepidi OECDs veel kokku riikide maksulepinguid täiendavas **mitmepoolses konventsioonis** (MLI), mis laiendab üldise kuritarvituste vastase sätte juba kõigile maksulepingutega kaetud maksudele ja maksumaksjatele. Selle kohaselt ei anta maksulepingus tulule või varale ettenähtud soodustust, kui kõikide asjaolude põhjal on mõistlik järeldada, et soodustuse saamine oli tehingu, mis otseselt või kaudselt viis selle soodustuse saamiseni, üks peamistest eesmärkidest. Eesti on MLI allkirjastanud ning selle ratifitseerimine toimus 2019. aastal.

Kokkuvõtlikult on alates BEPS projekti käivitamisest 2013. aastal kogu rahvusvaheline tähelepanu koondunud topeltmaksustamise vältimiselt maksude tasumisele – järjest vähemaid viise maksude optimeerimiseks peetakse legaalseks ning legaalse maksuoptimeerimise piirid muutuvad aina kitsamaks, suurem rõhk on igasuguse maksueeliste saavutamisel, mitte ainult maksude tasumata jätmisel.

Viimati uuendatud 08.01.2025